

«Подаруй посмішку»

**Гарного настрою, легкого
засвоєння теми**

9 клас

«Вічна» тема матері й сина.

*Еволюція жіночого образу в
поезії Шевченка.*

Різні типи втілення теми жіночої долі:
романтичний («Катерина»),
реалістично-побутовий («Наймичка»).
Пафос творів Шевченка про жіночу долю,
їхній наскрізний ліризм.

Стрембицька Л.А.

Meta (компетентності):

- дослідити особливості тематики жіночої долі у творчості Кобзаря в кріпосній Україні;
- розуміти становище жінки в кріпацькій Україні часів Т.Шевченка;
- порівнювати різні типи втілення теми жіночої долі у творчості поета (на прикладі творів);
- пояснювати поведінку та порівнювати вчинки героїнь поем, коментувати їх;
- висловлювати судження про материнство та вічну проблему жіночого щастя;
- ставитися шанобливо до жінки в усіх її іпостасях (жінка – мати, жінка – кохана, жінка- подружка, жінка-сестра).

Епіграф:

**У нашім раї на землі
Нічого кращого
немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком
малим.**

Т.Шевченко

Тема жіночої долі – одна з провідних у творчості Шевченка

«Такого полум'яного культу материнства, такого апофеозу жіночого кохання і жіночої муки не знайти, мабуть, ні в одного з поетів світу. Нещасний в особистому житті, Шевченко найвищу і найчистішу красу світу бачив у жінці, в матері». (М.Т.Рильський)

Кріпацька неволя – доля рідної матері

*«... там матір добрую
МОЮ*

*Ще молодую
у могилу*

*Нужда та праця
положили».*

Трагічна доля першого кохання - Оксани Коваленко:

*«Помандрувала ота Оксаночка в поход
За москалями та й пропала.
Вернулась, правда, через год,
Та що з того! З байстрям вернулась,
Острижена. Було, вночі
Сидить під тином, мов зозуля,
Та й кукає, або кричить,
Або тихесенько співає
Та ніби коси розплітає.
А потім знов кудись пішла,
Ніхто не знає, де поділась.»*

Оксана Коваленко

Поневіряння на панщині рідних сестер Катрі, Ярини, Марії

*«... сестри, сестри,
горе вам,
Мої голубки молодії.
Для кого в світі живе
У наймах вирости чужії,
у наймах коси побілють
у наймах, сестри,
й помрете»*

Теорія літератури

Романтизм — напрям у літературі та мистецтві, котрий характеризується зображенням ідеальних героїв і почуттів. Для нього характерними є відчуття хиткості світу, розчарування.

Реалізм— стиль і напрям у літературі та мистецтві, який характеризується правдивим відтворенням дійсності в її типових рисах.

Різні типи втілення жіночої долі

Романтичний
«Катерина» (1838)

Реалістично-побутовий
«Наймичка» (1845)

Змалювання жінок-
покриток.
Любов Катерини й
Ганни до своїх дітей.
Спільне суспільне
тло.

Бліц-опитування:

- -У який період було написано поему?
- -Яку присвяту має?
- -Чому називається «Катерина»?
- - Які почуття переживала дівчина?
- -Чому журяться батьки Катерини? Чим мотивує мати своє рішення про вигнання дочки з дому?
- - Чи можна говорити про жорстокість народної моралі?
- -Для чого героїня перед тим як вирушити у дорогу, набрала землі під вишнею?
- -Яка доля дитини Івася, матері?

Робота над композицією поеми «Катерина»

	Назва структурного елементу	Характеристика
1.		Пролог-звернення поета до дівчат із застереженням не кохатися із москалями
2.		Кохання і розлучення Катерини з офіцером
3.		Катерина залишає рідну домівку за наказом батьків
4.		Зустріч героїні з москалем; її самогубство
5.		Життєва доля Івася-байстриюка, його доля

Робота над композицією поеми «Наймичка»

Експозиція	Зав'язка	Розвиток дії	Кульмінація	Розв'язка

Інформаційне гроно

Катерина

- зросла в сім'ї, покохала, стала покриткою, батьки виганяють з дому, поневіряння, відмова від сина, смерть, дитина – сирота.

Ганна

- приходить у село, підкидає дитину, шукає роботи, стала наймичкою, приховує своє горе, піклується за сина, відкриває таємницю, смерть.

Пошуково-дослідницька робота в групах:

I група досліджує образ Катерини,

II група досліджує образ Ганни

	Катерина	Ганна
Сім'я, рівень життя		
Проблема		
Як це сприйняла сім'я?		
Стать дитини		
Ставлення суспільства		
Чи відомо, хто батько дитини?		
Проаналізуйте позицію батька		
Як вчинила героїня? Поясніть її вибір?		
Риси характеру		
Як героїня планує майбутнє своєї дитини?		
На які пожертви згодна піти заради дитини?		
Хто є прикладом справжнього материнського подвигу?		

«Прес» – метод

Як ви вважаєте, яке рішення прийняла б Катерина, коли б не покінчила життя самогубством?

1) Позиція:

Я вважаю, що ...

2) Обґрунтування:

Тому що, ...

3) Приклад:

Наприклад, ...

4) Висновки:

Отже, ...

Як ви вважаєте, чи правильно вчинила Ганна, що все життя мовчала і сказала правду лише перед смертю?

1) Позиція:

Я вважаю, що ...

2) Обґрунтування:

Тому що, ...

3) Приклад:

Наприклад, ...

4) Висновки:

Отже, ...

Метод «Займи позицію»

Я засуджую
Катерину/Ганну, тому що

Я співчуваю
Катерині/Ганні, тому що

Свіже поле заверюха,
Іде Катерина
У личаках — лихо тяжке! —
І в одній свитині.

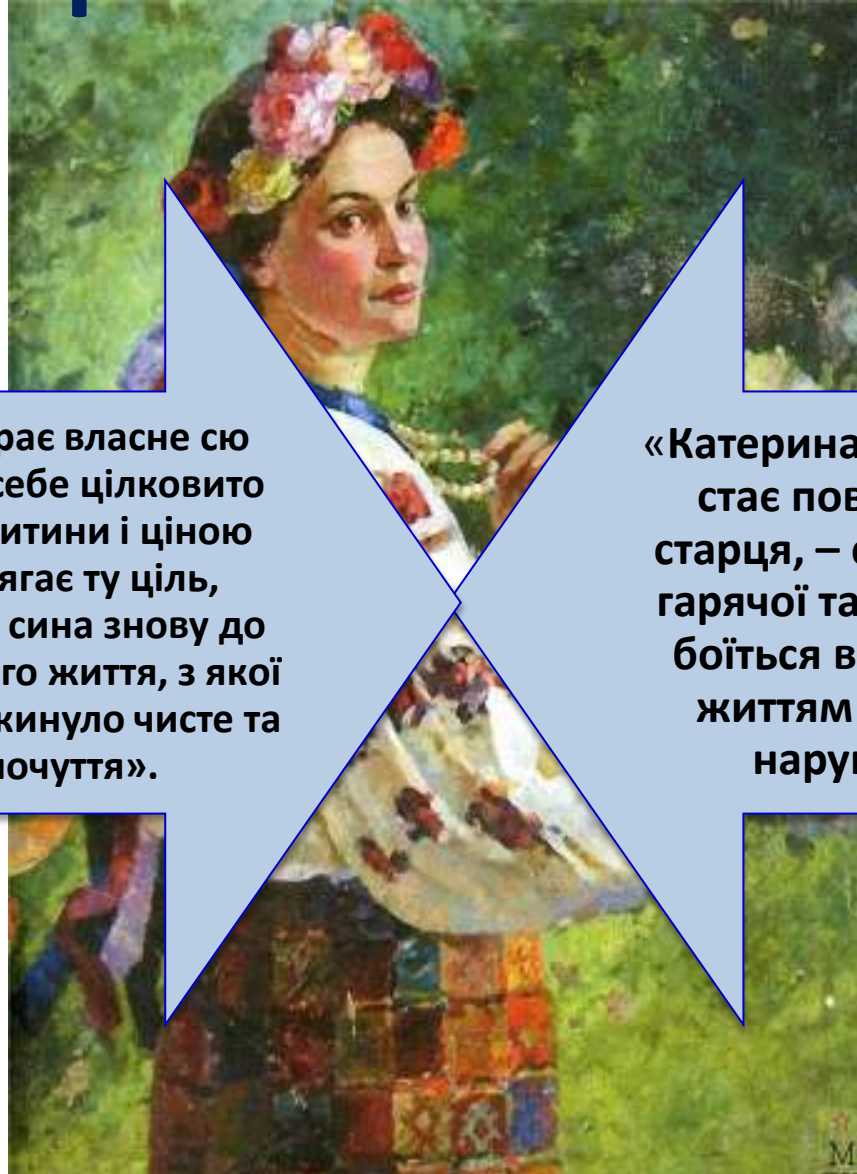
«Катерина»

У тумані, на могилі,
Як тополя, похилилась
Молодиця молода.
Щось до лона пригортає...

«Ниймочка»

Іван Франко про героїнь поем «Катерина» і «Наймичка»

«Наймичка вибирає власне сю дорогу, посвячує себе цілковито для щастя своєї дитини і ціною цілого життя осягає ту ціль, впроваджує свого сина знову до тої святині сімейного життя, з якої її безповоротно викинуло чисте та нерозумне почуття».

«Катерина топиться, а її дитя стає поводитирем сліпого старця, – се кінець людини гарячої та слабої духом, що боїться важкої боротьби з життям серед погорди і наруги людської».

Якою ви уявляєте сучасну жінку?

Доповніть: *«Щасливою та успішною можна вважати жінку, яка має ...»*

Підсумок уроку

Метод «Відверта розмова»

- Чи актуальною є тема життя жінки-покритки в наш час?
- Які причини змушують жінок у наш час залишати своїх дітей?
- Я сьогодні замислилась (-вся) ...

Рефлексія:

Який життєвий досвід здобули ви сьогодні
на уроці?

Які моральні цінності візьмете із собою в
життєву дорогу?

Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають...

*Живи за законами моралі!
Будь гідним сином чи донькою!
Поважай жінку —
берегиню роду людського.*

*«Отож-то дивіться
та кайтесь, дівчата,
Щоб не довелося
москаля шукати...»*

Т.Г.Шевченко

Домашнє завдання

**Написати міні-твір
«За що ми повинні
бути вдячними матерям?». (5-7 речень)**

Дякую за плідну співпрацю!

**Використані
матеріали сайтів:**

- <https://uk.wikipedia.org>
- <https://naurok.com.ua/>
 - <https://vseosvita.ua/>
- <https://dovidka.biz.ua/>

